

Ἱερέως ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΪΣΙΟΥ

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΚΑΙ ΕΝΘΥΜΗΣΕΙΣ

ΔΟΛΟΥ-ΠΩΓΩΝΙΟΥ

Ἀντιγράψαντες φίλοι, ἀναγνῶσται, ἐκ τῶν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ ἁγ. Νικολάου Δολοῦ Ἱερῶν βιβλίων καὶ εἰκόνων τὰς διαφόρους κατὰ καιροὺς ἐπιγραφὰς καὶ ἐνθυμήσεις, προήλθομεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ φέρωμεν ταύτας εἰς τὴν δημοσιότητα ἵνα δι' αὐτῶν ἐλθῶσιν εἰς φῶς ὠρισμένα γεγονότα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰς τὴν ὁποίαν ταῦτα ἀνήκουσι, ἐξυπηρετηθῆ δὲ ἐν μέρει καὶ ἡ τοπικὴ Ἱστορία τοῦ χωρίου τούτου.

Ἡμεῖς, ὡς γνωστόν, ἠσχολήθημεν καὶ ἄλλοτε μὲ τὸ θέμα αὐτὸ τῶν ἐπιγραφῶν καὶ ἐνθυμήσεων. Καὶ τὰ ὅσα τότε περὶ τῆς χρησιμότητός των ἐγράψαμεν, δὲν πρόκειται νὰ τὰ ἐπαναλάβωμεν ἐδῶ.

Διὰ νὰ λάβῃ ὁμοῦς ὁ ἀναγνώστης ἰδέαν καὶ σειρὰν τῆς ὑποθέσεως, ἃς προστρέξῃ εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 39 τεῦχος τῆς «Ἡπειρωτικῆς Ἑστίας» τοῦ 1955 σελ. 639 ὅπου ἐδημοσιεύθησαν καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ τοῦ χωρίου Βηυσάνης, καὶ ἐκεῖ θὰ εὔρη τὴν ἀπαρχὴν τοῦ θέματος. Ἡ παροῦσα δὲ ἐργασία μας, ἃς θεωρηθῆ καὶ αὕτη ὡς μία συνέχεια ἐκείνης.

Κατὰ δεύτερον δὲ λόγον, ἡμεῖς δημοσιεύοντες ταύτας, ἀποβλέπομεν καὶ εἰς ἓνα ἄλλον σκοπόν: εἰς τὸ νὰ συνδέσωμεν—δηλαδή—τὴν παροῦσαν ἐργασίαν τῶν ἐπιγραφῶν, μὲ τὴν τῶν τοπωνυμιῶν τοιαύτην τὴν ὁποίαν ἐδημοσίευσε πρὸ ἐτῶν ὁ ἔγκριτος ἐκ Μεσοβουνίου Καθηγητὴς καὶ κατόπιν Γυμνασιάρχης κ. Ἀθαν. Παπαχαρίσης, εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 8 τεῦχος τῆς «Ἡπειρ. Ἑστίας» 1952 σελ. 815.

Εἰς τὸ ἐν λόγῳ περιοδικὸν αὐτό, σὺν ταῖς τοπωνυμίαις, θὰ εὔρη ὁ ἀναγνώστης ἀποταμιευμένας καὶ ὅλας τὰς εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ἀναφερομένας ἐπιγραφὰς καὶ ἐνθυμήσεις, εἰς τὰς ὁποίας—κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν—ἐθέσαμεν ὡς χρονικὸν ὄριον τὸ ἔτος 1912 καὶ 1913, κατὰ τὸ ὁποῖον ἠλευθερώθημεν. Ἐπίσης καὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἀσχολοῦνται ἢ θὰ ἀσχοληθοῦν αὐριον μὲ τὴν Ἱστορίαν τοῦ τόπου τούτου, θὰ εὔρουν διάφορα ἱστορικὰ διὰ τὸ Δολὸν γεγονότα καὶ ἄλλα στοιχεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα θὰ δύνανται νὰ στηρίξουν ἐν πολλοῖς ἢ ἐν μέρει τὴν ἐργασίαν των.

Καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ αὐταὶ καὶ ἐνθυμήσεις, ἐφ' ὅσον σήμερον ἄλλαι παλαιότεραι ἔγγραφοι πηγαὶ δὲν ὑπάρχουν, ἀποτελοῦν, νομίζομεν, ἓνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα στοιχεῖα διὰ τὴν μελέτην καὶ συγγραφὴν μιᾶς τοιαύτης τοπικῆς Ἱστορίας, τὴν ὁποίαν, ὡς ἐπληροφόρηθημεν, ἐπιμελοῦνται φιλότιμα τέκνα τοῦ Δολοῦ.

Πρὸ πάσης ὁμοῦς ἄλλης ἐνεργείας, ἐπιβάλλεται καὶ ἡ μετάφρασις ὠρισμένων Τουρκικῶν Ἑγγράφων, τὰ ὁποῖα εὔρισκονται καὶ φυλάσσονται εἰς τὸ Ἀρχεῖον

ολικὴ περιουσία τῆς ὑπελογίσθη εἰς ἐξήκοντα ἑκατομμύρια προπολεμικῶν δραχμῶν—πρὸ τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου—καὶ συνεπῶς κάθε μερίδιον ἀνήρχετο εἰς τρία ἑκατομμύρια δραχμῶν. Τὰ λοιπὰ μερίδια ἐμοίρασεν εἰς διαφόρους συγγενεῖς τῆς ὑπὸ τὸν ὄρον, ἂν πεθάνουν ἄκληροι, τὰ κληροδοτούμενα ποσὰ νὰ διατεθοῦν εἰς Φιλανθρωπικὰ Ἰδρύματα.

(Συνεχίζεται)

τῆς Κοινότητος. Αὐτὰ φέρουσιν ἔξωθεν καὶ μερικὰς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐπεξηγηματικὰς σημειώσεις, τὰς ὁποίας συμπεριλαμβάνομεν ἐδῶ μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐνθυμήσεων. Εἰς ἓν δὲ ἐξ αὐτῶν, διαστάσεων 54X36, ἀναγινώσκομεν ἔξωθεν: «μπουργιουρτί τοῦ Χουρσίτ πασσᾶ ὅπου ἐδόθη τὸ δολὸ κατὰ τὸ κάιτ (1) τῶν φιρμανιῶν». Εἰς τὸ ἴδιον: «ἔγγραφα συνορλεμέδες τοῦ χωρίου καὶ ὁμόλογα κᾶμποσα ἀπὸ τὸ σέμτσο (2) διὰ τὴν ξαγορὰν τοῦ χωρίου».

Τὸ ἐπίσημον αὐτὸ Τουρκικὸν ἔγγραφον καὶ τὰ ἄλλα, μεταφραζόμενα, θὰ ἀποκαταστήσουν ὠρισμένα ἀμφίβολα καὶ σκοτεινὰ ἴσως σημεία τῆς Ἱστορίας τοῦ χωρίου τούτου.

Ἐγένετο βέβαια ἡ φροντίς διὰ τὴν μετάφρασιν τῶν ἐν λόγῳ ἐγγράφων αὐτῶν, ἀλλ' εἰς Ἰωάννινα δὲν ὑφίσταται πλέον τὸ ἄλλοτε Μεταφραστικὸν ἐκεῖνο Γραφεῖον τοῦ Πρωτοδικείου. Εἰς ἐκείνους δὲ τοὺς τουρκομαθεῖς πρὸς τοὺς ὁποίους προσετρέξαμεν, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀναγνώσωσι ταῦτα ἐκ μόνου τοῦ λόγου ὅτι δὲν ἐγνώριζον τὴν παλαιὰν ἐκείνην Τουρκικὴν γραφὴν διὰ τῆς ὁποίας εἶναι συντεταγμένα. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως τὸ ζήτημα αὐτό. Χρειάζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐπιμέλεια, πρὸ παντός, καὶ φροντίς χωρὶς ἀναβολήν, διότι μὲ τὴν ἀναβολὴν καὶ τὴν παρέλευσιν τοῦ καιροῦ, ἄλλα μὲν ἐξ αὐτῶν καταστρέφονται καὶ ἀφανίζονται ἀπὸ τὰς διαφόρους δυσμενεῖς δι' αὐτὰ συνθήκας, ἄλλα δὲ—καὶ δὴ ὅσα ἐκ παραδόσεως σώζονται—περιπίπτουν σὺν τῷ χρόνῳ εἰς τὴν λήθην τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου καὶ σκεπάζονται διὰ παντός. Καὶ ἤδη, διὰ νὰ μὴ πολυλογοῦμεν, ἀναμένομεν ὅπως τὰ φιλότιμα τέκνα τοῦ Δολοῦ ἐπιμεληθῶσι τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς καὶ μεταφέρωσι ταῦτα εἰς Ἀθήνας, ὅπου νομίζομεν εὐκολωτέραν τὴν μετάφρασιν τῶν εἰς τὰ ἐκεῖ Μεταφραστικὰ Γραφεῖα τὰ ὁποῖα ἀναμφιβόλως ὑπάρχουσι. Κατ' αὐτὸν καὶ μόνον τὸν τρόπον πιστεύομεν ὅτι θὰ λυθῆ τὸ ζήτημα αὐτό, ἔστω καὶ ἐὰν ἐκ τῶν ὑστέρων ἀποδειχθῶν τὰ ἔγγραφα αὐτὰ ὡς ἀσήμαντα, ἔστω καὶ ἐὰν ἐφαρμοσθῆ δι' αὐτὰ τὸ ῥητὸν «ἄνθρακες ὁ θησαυρός».

Ἐν τέλει δὲ ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐνθυμήσεις, αὐταὶ εἶναι νεώτερα. Τὰ παλαιότερα Ἐκκλησιαστικὰ βιβλία εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατεστραμμένα. Εὐαγγέλια μὲ τὴν παλαιὰν βυζαντινὴν γραφὴν δὲν ὑπάρχουσιν. Τὰ φέροντα ἐνθυμήσεις Μηναιῖα εἶναι ἀπὸ τοῦ 1843 καὶ ἐντεῦθεν μὲ τὴν συνήθη σημερινὴν γραφὴν. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἀλλὰ καὶ εἰς μερικὰς εἰκόνας τοῦ Τέμπλου ἐγένετο κατὰ καιροὺς ἡ ἀλλοίωσις αὐτῶν ὑπὸ τεχνιτῶν μὴ ὑπολογιζόντων τὴν ἱστορικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν τῶν εἰκόνων αὐτῶν ἀξίαν. Ἐκ τῶν παλαιῶν εἰκόνων, διασώζεται μόνον μία ἀχρονολόγητος εἰκὼν ἁγ. Ἀθανασίου ἐν τῷ Γυναικωνίτῃ οὐχὶ καὶ τόσον ἐν καλῇ καταστάσει, διαστάσεων 85X50, πιθανῶς πρὸ τοῦ 1700, ὡς καὶ μία ἄλλη ἐπίσης ἀχρονολόγητος τοῦ ἁγ. Βασιλείου διαστάσεων 57X38 ἐν τῇ κόγχῃ τοῦ Κοιμητηρίου.

Αὐτὰ γράφομεν σήμερον περὶ τῶν ἐπιγραφῶν αὐτῶν καὶ ἐνθυμήσεων καὶ παρακαλοῦμεν θερμῶς τοὺς φίλους καὶ συμπαθεῖς Δολιῶτας ὅπως συγχωρήσουν ἡμᾶς διὰ τὴν παράτολμον αὐτὴν ἀναμιξὶν μας εἰς τὰ καθαρῶς τοπικά των ζητήματα.

Παραθέτοντες δὲ κατωτέρω τὰς ἐν λόγῳ ἐπιγραφὰς αὐτὰς καὶ λοιπὰ χρονικά σημειώματα, δηλοῦμεν, ὅτι, κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν των, διετηρήσαμεν τὴν διακρίνουσαν αὐτὰ ὀρθογραφίαν καὶ διάταξιν ὡς ἀκολούθως ἐμφαίνεται.

1

1812

Ἰ. Ναὸς ἁγ. Νικολάου

Ἐπερθύρωσ ἔξωθεν ἐνθεν καὶ ἐνθεν ἐντὸς κογχῶν.

1. Κατὰ τὴν θεώρησιν.

2. Σέμτσας ὀθωμανὸς ἰδιοκτῆτης καὶ κυρίαρχος τοῦ χωρίου.

Ἐπὶ τῆς μιᾶς, Κεφαλ. Γράμμασιν.

«ΠαπᾶΚόστα Λόλη. ΠαπᾶΓηόργη Κολόκα
Θανάση (Γ)κα(γ)κάνη Κόστα (Γ)κα(γ)κάνη (3)
Γηότῃ Παγούνη».

Ἐπὶ τῆς ἄλλης.

«ΠαπᾶΓηόργι-Γηάνη Ἐξαρχος. Κόστα Κοντογ(ι)άνι (;).
Δῆμο Μαργαρήτι ἔτη 1812».

2

1816

Ἐπὶ τῶν χειλέων χαλκίνης ἀπλάδος.

«† ἔτος 1816 τοῦ ἁγίου Νικολάου Δωλὸ † Ἀναστάσου...»

3

1830

Ἐπὶ μικρᾶς εἰκόνος ἁγ. Εὐθυμίου.

«Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Γεωργίου 1830».

4

1842

Ἐπὶ μικροῦ Εὐαγγελίου μὲ ἀργυρᾶν ἐπένδυσιν διαστάσεων 011X08, κάτωθεν τῆς ἐν αὐτῷ εἰκόνος τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου εἰς σελ. 124.

«1842 π(απᾶ) διμίτρης».

5

1843

Ἐπὶ ἀργυροῦ ἁγ. Ποτηρίου γύρωθεν τῆς κυκλοτεροῦς βάσεως Κεφ. Γράμμασιν.

«† : 1843 : Μαΐου : 18 : Ποτήριον τοῦ ἁγίου Νηκολάου ἀπὸ χορήον Δολὸ Βιλαέτη Παληὰ Πογωγιανί.

Ἡοάνου Ἡερέος».

6

1847

Ὁμοίως ὡς ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ μικροῦ Εὐαγγελίου μὲ τὴν ἀργυρᾶν ἐπένδυσιν, εἰς σελ. 224 καὶ 225.

«1847 ἐβίκε ὁ γκιολέκας ἔγινε πόλεμος μέγας εἰς τὰ δολλ(ι)ανὰ πα(πᾶ) διμίτρις ἀπὸ δολὸν (4)».

7

1848

Ὁμοίως εἰς σελ. 224

«1848 ἔγινε ξέρι (=ξηρασία) ἀπὸ μαγίου 9 (=μαΐου) ἕως σεπτεμβρίου 1».

8

1849

Εἰς τὸ τέλος τοῦ Μηναίου Ὀκτωβρίου τοῦ 1843 ἐπὶ ἀγράφου ἔξωφύλλου.

3. Τὸ ἐπίθετον τοῦτο διασώζεται σήμερον ἐν Πωγωνιανῇ, ἐν δὲ τῷ χωρίῳ, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἡλικίας 84 ἐτῶν Θεοδώρου Καρακώστα, ἐκαλεῖτο οὕτω κατὰ τὰ παλαιότερα ἔτη ὁ δρόμος μεταξὺ Μήτσαρη καὶ Κούρου. Ἐκεῖ πλησίον ὑπῆρχε καὶ ἡ οἰκία των.

4. Περὶ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ Γκιολέκα, εὐρίσκεται καὶ ἄλλη ἐνθύμησις εἰς παράφυλλον παλαιοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρολογίου ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου τοῦ χωρίου Σταυροσκιαδίου, τὴν ὁποίαν ἐδημοσίευσεν ὁ τότε Καθηγητὴς καὶ κατόπιν Γυμνασιάρχης κ. Ἄθαν. Παπαχαρίσης, εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἡπειρ. Ἐστία» 1953 τεῦχος Αὐγ. σελ. 819.

«Τῷ αὐτῷ ὀκτωμ(βρίου) κ' Γρα(φέν) παρὰ νικολάφ Γεωργίφ λαμποβί(τη) ὁ καὶ χρηματίζων ἐν τῷδε κόμμιον. διδάσκαλος.....».

9

1852

Ἐπὶ εἰκόνας ἁγ. Χριστοφόρου ἐν τῷ Προσκυνηταρίῳ.
«1852 ἀπριλίου 18».

10

1852

Ἐπὶ τοῦ Μανουαλίου Κεφ. Γράμμασιν.
«1852 ἡς Ἐκκλησίαν ἁγίου Νικολάου χορίον Δολό. Διὰ ἐπιμιλίαν Δημητρίου Χρίστο Τζίμου»

11

1852

Ὅμοίως ἐπὶ τοῦ ἐτέρου Μανουαλίου.
«1852 ἡς ἐκκλησίαν ἁγίου Νικολάου Δολό. ὁ (ἐ)πιμελούμενος Δημήτριος Χρίστου Τζίμου».

12

1852

Εἰς τὸ τέλος Μηναίου Ὀκτωβρίου τοῦ 1843.
«Κωνστ. ἀθανασούλα ῥωμπα(ι)νὸς ὁ χρηματίσας παιδαγωγὸς τῷ αὐτῷ ἐν τῷ αὐτῷ κόμμιον Δολῶ.
ἔρρωσθαι οἱ ἀναγινώσκοντες,
ἢ σοφία χειρὸν μὲν ποιεῖ οὐδένα
βελτίους δὲ πολλούς. νῶϊ καὶ τότε πράττε».

13

1853

Ἐσωθεν τῆς ἐπενδύσεως Μηναίου Ἰουλίου 1843.
«Μαθημάτων φρόνηζε καὶ μὴ (χρημάτων τὰ γὰρ καλὰ μα)θήματα φέρουσι τὰ χρήματα.

1853 τῆ 25 Ἰουλίου

Ἐτοῦτο τὸ βιβλίον εἶναι τοῦ ἁγίου (Νικολάου)
Μάνθος (καρα)κώστας δολὸν γράφω».

Σημ.

Πρόκειται ἐδῶ περὶ τοῦ πάππου τοῦ Διδασκάλου Ματθαίου Καρακώστα.

14

1854

Εἰς τὸ τέλος ἀγράφου ἐξωφύλλου Μηναίου Δεκεμβρίου τοῦ 1843».
«ἐν ἔτει 1854 ὀκτωβρίου 4 ἔγινε μεγάλη πλυμύρα καὶ φουρτούνες πολὲς ὅπου ἐπλυμύρισαν ἄνθρωποι καὶ ζῶα καὶ ἐχάλασαν γεφύρια μύλοι καὶ ὀσπῆτια αἱ στρατές ἐκόπηκαν ἀπὸ τὴν μεγάλην βροχὴν ἐρχόνοντο (:) τὰ νερὰ ὅσπερ θάλασσα ὅστε πολλοὺς λέγειν ὅτι κατακλυσμὸς θέλει γίνῃ. καὶ ἐδὸ εἰς τὸ χορίον ἔγινε μεγάλη ζημία ὅπου ἐχάλασαν οἱ δρόμοι καὶ αἱ ροῦγες. καὶ ἐξόχως εἰς δελβινάκι ἔγινε μεγαλητέρα ζημία ὅπου ἐχάλασαν ἀργαστήρια καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἀφανιστοῦν καὶ ὀσπῆτια πολὰ εἰάν δὲν ἤθελε παύση ἢ μεγάλη φουρτούνα αὐτὴ ὥστε πολλοὶ ἄνθρωποι ἔφυγαν καὶ ἐσέβησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὸν μέγαν κίνδυνον τῆς μεγάλης βροχῆς ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔτρεξαν τὰ νερὰ καὶ ἐγέ-

μισεν ἡ ἐκκλησία ἀπὸ νερὸν καὶ (οἱ) ἄνθρωποι οἱ ὄντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐφοβίθισαν φόβον μέγαν ὅστε ἀνέβησαν ἐν τοῖς στασιδίοις διὰ νὰ φύγουν τὸν κίνδυνον. καὶ αὐτοὶ μὲν διεσώθησαν πλὴν ἐν παιδίον χρόνων ἑπτὰ μὴ ἤμπορόντας νὰ διαφυλαχθῆ μὲ κατ' οὐδένα τρόπον δὲν κατέστη (;) ἡ ἐπίλοιποι διὰ νὰ τὸ ἐλευθερῶσιν καὶ ἐκόπη τὸ σχοινίον καὶ ἐπνίγη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τὸ ἔβγαλαν ἀποθαμνόν. ἡ ἐκκλησία αὐτὴ ἔκαμεν πολὰς ἡμέρας ἕως νὰ καθαρῶσθῃ ἀπὸ τὴν λάσπην καὶ ἄμμον καὶ πέτρας ὅπου ἤφευρον ἡ φουρτούνα καὶ μὲ μεγάλην δυσκολίαν ἐκαθαρίσθη πλὴν οὐχὶ ὡς καθὼς ἦτον πρῶτον καὶ ἔγινεν μέγαν καὶ φοβερὸν σημεῖον τῇ τετάρτῃ τοῦ ὀκτωβρίου μηνὸς ἡμέρα δευτέρα. καὶ παρομοία (ἔγινε) καὶ (εἰς) ἄλλο μέρη αὐτὴ ἡ μεγάλη ἡ πλυμῆρα καὶ ἐπεκράτησεν πολλὰς ἡμέρας καὶ ἕως τὴν σήμερον δὲν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὁ Θεὸς οἶδεν τί μέλλει γενέσθαι. πλὴν ὁ κύριος νὰ μᾶς διαφυλάξῃ. ἀμήν.

1854 τῇ . . . δεκεμβρίου

(ὁ γρά)ψας ταῦτα ἀναγνώστης νικολάου καρακώστας».

15

ἄχρονολ.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ Μηναιίου Νοεμβρίου τοῦ 1843 ἐν τῷ ἔξωφύλλῳ.

« ἐχηροτονήθην διὰκος εἰς τὸ χωρίον
 τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱεροσύνης ἔλαβον
 (μητρό)πολιν εὐφημέριος Δολοῦ
 πα(πᾶ)κώστας».

16

Σύγχρονος

Εἰς τὸ τέλος ἀγράφου ἔξωφύλλου Μηναιίου Ἰουνίου τοῦ 1843.

«Τὸ παρὼν ὑπάρχη τοῦ ἁγίου Νικολάου ἐκ χώρας δολό.

Πα(πᾶ)κώστας Ἰωάννου».

17

1857

Ὅμοίως εἰς τὸ τέλος Μηναιίου Σεπτεμβρίου τοῦ 1843 ἐν τῷ ἔξωφύλλῳ.

«Καγὼ ὡς δοῦλος τοῦ Θεοῦ ἀναγνώστης Δημ. Τζίμου δολιότης γράφω.

ἔρῶσθαι οἱ ἀναγινώσκοντες.

τῷ 1857 ἔτος σεπτεμβρίου 3».

18

1857

Ἐπὶ εἰκόνας ἁγ. Γεωργίου ἐν τῷ Τέμπλῳ.

«1857 Μαΐου 28».

19

1857

Ἐπὶ παλαιοῦ ξυλίνου Ἀρτιφορίου ἀριστερά,

«μνήσθητι κύριε εἰς τὴν Βασιλείαν σου κωνσταντίνου ἱερέως προπατόρων πατέρων ἀδελφῶν αἰκατερίνης πρεσβυτέρας καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν.

Ἰωάννου συνβίας καὶ τέκνων αὐτῶν.

τῶν ἀειμνή κτιτόρων

χριστοδοῦλου γεωργίου Ἰωάννου μάρκου καὶ Ἰωάννου τῶν ἱερέων κωνσταντίνου Ἰωάννου.

1857 μαρτίου 30».

δεξιά

«δημητρίου συνβίας καὶ τέκνων κωνσταντίνου ἰωάννου παναγιώτη νικολάου σταύρου χρίστου νικολάου».

20

1858

Εἰς τὸ τέλος Μηναίου Ἰουλίου τοῦ 1843 ἐν τῷ ἔξωφύλλῳ.

«ἐν τῷ ἔτει : αωνη' : ἰουλίου : 11 : χριματίσας πεδαγογὸς ἔχων μήνας : 9 : ἔος ταύτης τῆς ἡμέρας».

Παπακώστας».

21

1858

Ἐσωθεν τοῦ ἐν ἀρχῇ ἔξωφύλλου Μηναίου Μαΐου τοῦ 1843.

«1858 μαΐου 8 τὸν λογαριασμὸν κουν(άβον;) τοῦ χορίου διὰ τὰ ὅσα ἔξοδα εἶχαν γίνῃ καὶ συνποσοῦντε γρόσια τὸν ἀριθμὸν 35.000 ἔκτος τῆς ἀγκάριας τοῦ χορίου.

θέλομε νὰ δόσομε τοῦ χατζῆ διαμάντη μὲ ὁμολόγιον γρόσια	25.000
τοῦ σαράφη εἰς κάστρον (;) τοῦ θέλομε	» 5.000
τοῦ μουκτάρι εἰς βοστίναν σέλφου	» 5.000
	<u>35.000</u>

εἴμεστε ὑποχρεωμένοι μὲ ὁμόλογα. ὁ κύριος νὰ τὰ φέρῃ ἐπιδέξια:
ἔρωστε οἱ ἀναγινόμενοι Π(α)πακώστας.
τὰ ἄνωθεν ἔγιναν διὰ τὴν ζημίαν τοῦ μύλου (5)».

22

1858

Ὅμοίως εἰς τὸ τέλος τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνωτέρω Μηναίου τοῦ 1843.

«1858 ἔτος μαγίου (=μαΐου) 18 ὅπου πήραμε τὸ λογαριασμὸ τοῦ γιάνη κουνάβου ὅπου ἦταν μουχου(τάρης) ἧς τὸ χοριό μας δολό».

23

1859

Εἰς τὸ τέλος Μηναίου Ἀπριλίου τοῦ 1843.

«Μαθιμάτων φρόντιζε καὶ μὴ χριμάτων
τὰ γὰρ καλὰ μαθίματα φέρουσι τὰ χρήματα
. τῶν μαθιμάτων
καὶ ὁ πόθος τὸν γραμάτων
προξενεῖ τὴν βασιλίαν
τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀξίαν.

1859 : Ἀπρίλιος 22 σταῦρος ἰωάννου γράφι δολόν».

(Συνεχίζεται)

5. Ὁθωμανὸς τις ἐκ Βοστίνης ἔκτισε ὑδρομύλον εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ λάκου Κουβαρά, τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὸ Δολόν. Οἱ κάτοικοι ὅμως μὴ παραδεχθέντες τὸ τοιοῦτον, κατεδάφισαν τὸν μῦλον, ἀλλ' ὑπεχρεώθησαν κατόπιν νὰ ἀποζημιώσουν τὸν Ὁθωμανόν.

Ιερέως ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑ·Ι·ΣΙΟΥ

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΚΑΙ ΕΝΘΥΜΗΣΕΙΣ*

ΔΟΛΟΥ-ΠΩΓΩΝΙΟΥ

24

ἀχρονολ.

*Ομοίως εἰς τὸ αὐτὸ Μηνιαῖον.

«ὀνόματα ὅπου εὐλόγησα (;) εἰς τὸν ἐπιτάφιον

1 μαρία σωπίκο (;)

2 μήτζκαρη

1 κόστα κύτζου

2 τοῦ τζήμου

2 τοῦ μανιότη

2 τοῦ ζέρβα

1 σιπασίνα (;)

1 τοῦ ζά(γ)κου».

25

1862

Εἰς τὸ τέλος Μηνιαίου Ἰανουαρίου τοῦ 1843 ἐπὶ ἀγράφου ἐξωφύλλου.

«Κατὰ τὸ 1862 ἔτος ἔκαμε πολλὴν ψύχραν καὶ ἔριξε κατὰ τὰς εἴκοσι πέντε δεκεμ-

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου, σελ. 399.

καλα. Ἔχει δὲ μεγάλη ἀξία γιὰ τὸ δεύτερο τετράστιχο ποὺ κάμνει διαστολὴ τῶν Βλάχων τῶν ὄρεινῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοὺς Γραικοὺς κατοίκους τοῦ κάμπου. Δηλαδὴ γίνεται διάκριση τῶν δύο πελασγικῶν γενῶν ἢ φύλων τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἑλλάδος ἢ Ἑλλοπίας, μικρᾶς χώρας τῆς Ἡπείρου περὶ τὴν Δωδώνην—τῶν ὄρεινῶν συνεπῶς Ἑλλῶν ἢ Σελλῶν, Γοήτων κ.λ.π. καὶ τῶν Γραικῶν—κατοίκων τοῦ κάμπου τῆς Θεσσαλίας, δηλ. τοῦ Θεσπρωτικοῦ γένους τῶν Θεσσαλῶν, οἱ ὅποιοι κατέλαβαν τὸ 1104 π.χ. τὴν ἕως τότε Αἰολίδα ἢ Αἰμονὶ λεγομένη χώρα, ἢ ὁποία ἀπὸ τότε Θεσσαλία ὀνομάζεται—Ἑλλάσλι—Βλάχοι καὶ Γραικοὶ Γκρέσλι—Γρέτσι (Γκααραγκούνηδες). «Μετέωρα» τεύχη 19—30, Ἰανουάριος 1950, Δεκέμβριος 1951.

ΜΕΤΣΟΒΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Σύζυγέ μου Ντάσιο, στείλε ἓνα Φοάλε κάσσιου, γιὰτὶ ὁ καιρὸς εἶναι ἀχαμνὸς καὶ τρῶμε ὄλο βιάρζα, στείλε καὶ μιὰ ποάλα γιὰ τὴν σάμα. Τσαρούχια στείλε ἢ μὴ στείλε γιὰτὶ εἶναι βιάρζα καὶ περπατᾶμε καὶ ντισκουῖλτσι.

Σύζυγέ μου Ντάσιο, στείλε ἓνα τουλοῦμι τυρὶ γιὰτὶ ὁ καιρὸς εἶναι δύσκολος καὶ τρῶμε ὄλο χόρτα.

Στείλε καὶ μιὰ ποδιὰ γιὰ τὴν μητέρα. Τσαρούχια στείλε καὶ μὴ στείλε γιὰτὶ εἶναι καλοκαῖρι καὶ περπατᾶμε καὶ ξυπόλητοι.

(Συνεχίζεται)

βρίου τρεῖς πιθαμές χιόνι ἀλλὰ τὸ ἐρχόμενον καλοκέρη ἔγινε πολὺ σιάνη καὶ βρίζα καὶ κριθάρη».

26

1862

Ὁμοίως εἰς τὸ αὐτὸ Μηναιὸν Ἰανουαρίου σελ. δευτέρα.
«Διδάσκαλος) Κωνσταντῖνος Ἀθανασίου ὁ καὶ χρηματίσας Παιδαγωγὸς εἰς τὸ αὐτόθι κόμιον τῷ 1862 Ἀπριλ. 15. Ἐρωσθαι ἐν κυρίῳ ὡ ἀναγνώσται».

27

1863

Ὁμοίως εἰς τὸ αὐτὸ Μηναιὸν κάτωθεν ἀπολυτικίου ἁγ. Νεομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων εἰς ἤχον Γ'.

«Διδάσκαλος) Κωνσταντῖνος Ἀθανασίου ἐκ κόμης ρωμπάτες. ἔρωσθαι ἐν Κυρίῳ.
Ὁ Γράψας ἐστὶ Διδάσκαλος Κωνσταντῖνος ἐκ κόμης ρωμπάτες. ἔρωσθαι.
1863 τῇ 16 Ἰανουαρίου δολῶ».

28

1863

Εἰς τὸ τέλος Μηναιίου Νοεμβρίου τοῦ 1843 ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ.

«... ; ... (μη)νέον εἶνε τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου ... γράφω.
Ἔτος 1863 τῇ 20 Νοεμβρίου.

Χρῆστος Κωνσταν(τίνου) Ἀπὸ χορίον δολῶ.

Πρὸς τὸν κύριον διδάσκαλον Ρ(ωμπατινὸν) τιμίως δοθήτω».

29

1863

Εἰς τὸ τέλος Μηναιίου Ὀκτωβρίου τοῦ 1843.

«Δημήτριος ἢ Ἀναγνώστης τοῦ ποτὲ Γεωργίου γράφω ἐκ χώρας Δολοῦ 1863 τῇ 26 Ὀβρίου».

30

1864

Εἰς τὸ τέλος Μηναιίου Ἰανουαρίου τοῦ 1842 ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ.

«Ἐτιούτο τὸ μηνέον εἶνε τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου νικολάου ὁποῖος νὰ τὸ λάβη διὰ νὰ διαβάση νὰ τὸ ἐπιστρέψη πάλιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν χωρὶς νὰ τὸ ξεσχίση τελείως διότι ἐὰν καὶ τὸ ξεσχίση θέλη παιδευθῆ παρὰ τοῦ Κυρίου Διδασκάλου Ἀναγνώστου Σπυρίδωνος ἐπονομασθέντος (=ὄνομαζομένου) ὅστις ἔκαμε εἰς δύο περὶ τοῦ ἔτι. Ἐρωσθαι οἱ Ἀναγινώσκοντες.

1864 : τῇ 1 Ἰανουαρίου Δολόν.

Ἐγὼ ὁ ΑΝΑΓΝΟΣΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ».

31

1864

Ἐπὶ τῶν δύο ἐπιχρῶσεων ἐξαπτερούγων καὶ τοῦ Σταυροῦ, Κεφ. Γράμμασιν.

« † Τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου χώρας Δολόν
1864 Δεκεμ. 25».

32

1865

Εἰς τὸ τέλος Μηναιίου Σεπτεμβρίου τοῦ 1843 ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ.

«Καγὼ ὡς δοῦλος τοῦ Θεοῦ Ἀναγνώστης Νικολάου ἐκ κόμης βλάχους μουσικολογιώτατος τοῦ χωρίου δολοῦ γράφω. Ἐρωσθε Ὑμεῖς οἱ ἀναγινώσκοντες.
1865 Σεπτεμβρίου 25 Δολόν».

33

1865

Ἐν τῷ ἔξωφύλλῳ εἰς τὸ τέλος Μηναιίου Ὀκτωβρίου τοῦ 1843 διὰ μολυβδο-
κονδύλου.

«Διδάσκαλος Παναγιώτης Νικολαΐδης ἐκ Κώμης Βλάχους 1865 20 8βρίου Δολόν».

Σημ.

Ἡ χρονολογία τῆς ἐνθυμήσεως αὐτῆς εἶναι διατυπωμένη διὰ Τουρκικῶν ψηφίων.

34

1865 (;)

Ἐπὶ παλαιοῦ Ἀντιμηναιίου γύρωθεν.

«ΕΠΙΤΑΦΙΟΝ ΙΕΡΟΝ ΑΚΡΙΒΩΣ ΚΑΛΩΠΙΣΘΕΝ καὶ ΤΥΠΩ ΕΚΔΟΘΕΝ
ΔΙ' ΕΞΟΔΩΝ Μὲν ΤΩΝ ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΩΝ Κυρί(ων) Κυρί(ων) ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΔΗΜΟΥ ἐκ ΠΟΛεως ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ, καὶ ΔΗΜΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ἐκ ΓΟΥΡΑΣ
ΑΓΡΑΦΩΝ ΑΦΙΕΡΩΘΗ ΠΑΡ' ΑΥΤΩΝ ΤΗ ΣΕΒΑΣΜΙΑ ΒΑΣΙΛικῇ καὶ
ΠΑΤΡΙΑΡΧικῇ ΜΟΝΗ τοῦ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ εἰς ΜΝΗΜΟσυνον ΑΥτῶν καὶ
τῶν ΑΥτῶν ΓΟΝΕων, ΔΙ' ΕΠΙΜΕΛείας δὲ καὶ ΠΝΟΤΡ(ο)πῆς τοῦ ΠΑΝΟΣΙΩ-
ΤΑΤΟΥ Κύρ ΓΑΒΡΙήλ ἐκ τῆς ΑΥτῆς ΜΟΝΗΣ ἵνα ΔΩΡΕΑΝ ΑΝΤΙΔΙΔώτω
Τοῖς ΟΡΘΟΔΟΞΟΙΣ.

.. 65 (;) ΜΑΡτίῳ ΕΝΕΤΙΗΣΙ».

κάτωθεν

«Κ. ΚΥΝΚ ΗΣ ΘΥΣΙΑΣΤήριον ΘΕΙΟΝ Τοῦ ΕΚΤΕΛεῖσθαι Δι' ΑΥΤοῦ Τὴν
ΙΕΡΑΝ Καὶ ΘΕΙΑΝ ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΑΝ ΠΑΡΑ Τοῦ».

35

1866

Εἰς τὸ τέλος Μηναιίου Ἰανουαρίου τοῦ 1843 ἐν τῷ ἔξωφύλλῳ.

«τὸ παρὸν βιβλίον εἶναι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου ἀπὸ χορίου δολὸν
ὅποιος νὰ τὸ πάρῃ νὰ τὸ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὸν τόπον του χωρὶς νὰ τὸ ξεσχίση
τελίως.

τὴν 1866 Δεκεμβρίου 24 ἀπὸ δολὸν

Ἐγὼ Ἀθανάσιος Πα(πᾶ) Ἰω(άννου) δημ. ἀπὸ δολόν».

36

ἄχρονολ.

Εἰς τὸ τέλος Μηναιίου Ὀκτωβρίου τοῦ 1843

«σακελλάριος παπᾶκώστας».

37

ἄχρονολ.

Ὅμοίως εἰς τὸ αὐτὸ Μηνιαῖον

«ἐὰν ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν;

Δ: Κ: " Δ. Κολιός (;) ».

38

ἄχρονολογ.

Ὅμοίως εἰς τὸ περιθώριον ἔξωφύλλου τοῦ αὐτοῦ Μηναιίου.

«Μιμηταὶ ἐστὲ τοῦ Χριστοῦ οὗτοι Ἀναγνώστης ὁ ποτὲ Γεωργιάδης».

39

ἄχρονολ.

Ὅμοίως εἰς τὸ τέλος Μηναίου Ἰουλίου τοῦ 1843 ἐν τῷ ἔξωφύλλῳ.
«Θωμᾶς ζήσου γράφω. δολόν».

40

1867

Ἐπὶ κυκλοτεροῦς βάσεως ἀργυροῦ Σταυροῦ Κεφ. Γράμμασιν.
«† 1867: Γεναρίου 25: Τοῦ Σακελαρίου Παπαῖ Κώστα
Δωλῶ Παλιὰ ΠωγωΓιανί».

41

1869

Εἰς τὸ περιθώριον ἔξωφύλλου Μηναίου Δεκεμβρίου τοῦ 1843.
« ἐστὶ τῆς τοῦ Χρηστοῦ ἐκκλησίας ἐν ἔτει 1867
. ἔγεινε μέγας χειμὼν ὥστε ἔπεσε χιὼν 8 σπυθαμαὶ καὶ ἐκλήσθησαν...
. καὶ σχεδὸν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰς οἰκίας των. καὶ ἐὰν ἤθελε διαρκέση
πολλὰς ἡμέρας ἔπρεπε νὰ χαθοῦν πολλοὶ ἄνθρωποι· ἀλλὰ Θεοῦ βοήθεια δὲν
διήρκεσε πολλὰς ἡμέρας ἀλλὰ 3 μόνον ἡμέρας».

42

1869

Ὅμοίως εἰς τὸ τέλος τοῦ αὐτοῦ Μηναίου.
«Νικόλαος Εὐθυμιάδης Κύτσιος».
«Ἐν ἔτει 1869 Ἀωξθ' κατὰ Δεκέμ. μῆνα τῇ 4
Ἀναγνώστης Σακελλαρίου Γράφω τὰ ἄνωθεν
Ἀναγνώστης Γεωργίου Σούλιος Γράφω
Παναγιώτης Σταύρου Γράφω
Χρηστος παναγιώτου Θάνω
Ἀναγνώστης Ἰωαννίδης σταυροσκιαδίτης συμμαθηταὶ οἱ σημειού(μενοι)».

43

1869

Ὅμοίως ἔσωθεν τῆς ἐπενδύσεως.
«Ἀναγνώστης Ἰωάννου χαρ.....ἀπὸ σταυροσκιάδιον γράφω εἰς τὸ παρὸν βιβλίον
τῆς Χριστοῦ Ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ Ἀγ. Νικολάου ὁ ὁποῖος ἤμουν εἰς τὸ ἐνταῦθα
χωρίον καὶ σπουδάσας τὴν Ἀλληλοδιδασκτικὴν μέθοδον καὶ εἶχον συμμαθητὰς 6
Ἀρ. (Ἀναγνώ)στης Γεωργίου Σούλιου. Ἀναγν. Ἰωάνν. Σακελλα(ρίου).....Εὐ-
θυμ. Κίτζου. Χρηστος Παν. Θάνου. Παναγ.....καγὼ εἰμὶ οὗτοι εἰσὶν οἱ συμ-
μαθη(ταί).
τῷ αωξθ' Δολόν τῇ 5 10βρίου (ἡμέρα) παρασ(κευή) ὥρα ὡσεὶ 9 εἰς σχολεῖον.....
ταπεινὸς εἰμὶ.....Ἀναγν(ώστης)».

44

ἄχρονολόγ. Σύγχρονος.

Εἰς τὸ τέλος Μηναίου Νοεμβρίου τοῦ 1843.
«Αὕτη ἡ βίβλος ἐστὶ τῆς Ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ χωρίου Δολοῦ.
Φοβοῦ τὸν Θεὸν καὶ βάδιζε τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. Μатаιότης ματαιοτήτων τὰ πάντα
ματαιότης. Γνωθὶ σαυτόν.
Ἐγράφθησαν τὰ παρόντα παρ' ἐμοῦ Ἀναγνώστου Γεωργίου Σούλιου ἐκ κόμης
Δολοῦ».

45

1870

Εἰς τὸ τέλος ἔξωφύλλου Μηναιίου Ἰανουαρίου τοῦ 1843.
«1870 λιμέρης (;) νικολάου γράφω».

46

1870

Ἐπὶ πλακὸς ἄνωθεν τοῦ τελευταίου παραθύρου τοῦ Ναοῦ ἐν τῇ Νοτ. πλευρᾷ ἔξωθεν.

«1870 Μάϊος».

47

1870

Ἐπὶ χάρτου διαστάσεων 40X28 Φορολογικοῦ Καταλόγου Στρατιωτικῆς βοήθειας τοῦ ὁποίου αἱ ἐπικεφαλίδες φέρουσι Τουρκικοὺς καὶ Ἑλληνικοὺς χαρακτῆρας εἰς δύο στήλας.

Τουρκοὶ ἰχαρακτῆρες

Ὄνόματα τῶν ὑποτελῶν	Ἀριθμοὶ οἰκιῶν	Στρατ. βοήθεια γρόσια	παράδες
1 διμήτρι χρ. παγούνης	1		33
1 γιότι παγούνης	2		33
1 γ(ι)άνι νάστος	3		33
4 γ(ι)άνι νίκω κίτσος	4		132
4 πα(πᾶ)διμήτρης	5		132
2 στάβρω κοψᾶς	6		66
1 κόστα βαλαῆς	7		33
2 χρίστος σούλ(ι)ος	8		66
1 ἀντόνι κόστα κίτσος	9		33
3 στάβρο Θάνος	10		99
1 διμήτρι τσικονης	11		33
1 ζόη χρίστος	12		33
3 γ(ε)όργι μάηκας	13		99
3 θανάσι νάστος	14		99
3 γ(ε)όργι μπούκουρης	15		99
6 γ(ε)όργι νίκο διμοτσάτος	16		198
1 βασίλι γ(ι)ότης	17		33
3 βασίλι διμοτσάτος	18		99
2 μαργαρίτι μοῦστος	19		66
2 βασίλι γάτσης	20		66
1 γ(ι)άνι κουνάβος	21		33
3 γ(ι)ότι ραύτης	22		99
2 κόστα πα(πᾶ)γ(ε)όργης	23		66
1 βασίλι ροτσκομάνος	24		33
3 νίκο γ(ι)άνης	25		99
1 γ(ι)ότι (γ)κίζας	26		33
3 γ(ε)όργι μαν(ι)ότης	27		99
1 θανάσι χρίστω θάνος	28		33
4 κότσι μπέτζος	29		132
1 γιόργι μπελόκας	30		33
4 νίκο θάνος	31		132
1 κόστα παντζίρης	32		33

2 γ(ε)όργι παντζίρης	33	66
5 βασίλι θάνος	34	165
1 γ(ι)άνι ζέρβας	35	33
1 γ(ι)άνι μπεκ(ι)άρης	36	33
4 μαργαρίτι σούλας	37	132
2 γ(ι)άνι σούλας	38	66
1 θανάσι γ(ι)άνι κοσταπα(πᾶς)	39	33
3 γ(ι)ότι μπούκουρης	40	99
2 βασίλι νάτση κουτσός	41	66
3 γ(ι)άνι κουτσός	42	99
1 Πα(πα) κόστας	43	33
2 χρίστω θιμ(νι)ονάτσης	44	66
2 διμήτρι κουτσός	45	66
2 γ(ι)άνι λ(ι)όλ(ι)ος	46	66
2 μαργαρίτι λ(ι)όλ(ι)ος	47	66
4 νίκο πάκουλης	48	132
4 ζίσω χαρπαλῆς	49	132
2 ἄντόνι χαρπαλῆς	50	66
3 γ(ι)ότι γ(ι)άνης (=χαϊλῆς)	51	99
1 βασίλι κασιέρης	52	33
2 κόστα κονόμος	53	66
4 νίκω πατσ(ι)ούρας	54	132
2 χρίστω καρακίτσος	55	66
1 ἄντόνι κίτσο διαμάντης	56	33
1 μαργαρίτης φοῦκος	57	33
3 σπύρω λίτης	58	99
2 ζίσω τσάτος	59	66
5 μήτσι τσάτος	60	165
2 υτάβρω τσάτος	61	66
3 νίκω μήτσαρης	62	99
4 μαργαρίτης κοῦρος	63	132
3 γιάνι κοῦρος	64	99
2 θανάσι καρακόστας	65	66
5 γ(ι)άνι χατζῆς (=καρακώστας)	66	165
1 κόστα τζῆμος	67	33
2 δήμω τζῆμος	68	66
1 διμήτρι ζόης	69	33
3 (=4) γ(ι)ότι γάτσης	70	132
1 λόλι γάτσης	71	33
2 διαμάντι γάτσης	72	66
1 νίκω μπούτρης	73	33

 5.510

Σακελλάριος πα(πᾶ) Κώστας

» δίμο Χρ(ι)στος

» ζῆσο τσάτος (Σ. Σ.) (Τ. Σ.)

» Γιώτη Κωσι.

(1)870 Μαρτίου 1».

Σημ.

Τα ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ ἐπίθετα Κίτσος, Τσικόνης, Δημοτσάτος, Γάτσης, Ροι-

Ἰερέως ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑ·Ι·ΣΙΟΥ

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΚΑΙ ΕΝΘΥΜΗΣΕΙΣ* ΔΟΛΟΥ-ΠΩΓΩΝΙΟΥ

50

1872

Ἐπὶ τῆς κυκλοτεροῦς βάσεως ἀργυροῦ Σταυροῦ Κεφ. Γράμμασιν.

«† 1872 Ἀβγούστου 20 τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου) Δολό. Ἐπίτροπος Σακιλάριος Παπακώστας. Διὰ χειρὸς Ἀλέξι κὲ Στα(ῦ)ρο Μειζοβίτι».

51

1873

Εἰς τὸ τέλος Μηνιαίου Νοεμβρίου τοῦ 1843 ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ.

«οἱ εὐρισκόμενοι ἐκ κώμης δολοῦ γράφωσι τὰ συμβαίνοντα κακὰ ληστάρχου χατζῆ γομάρα ταῦτα συνέβησαν τὸ ἔτος 1873 τῇ 23 Ἰουλίου. ὁ χατζῆ γομάρας ἐλεηλάτησε τὴν οἰκίαν τοῦ βασιλείου θάνου καὶ ἐπῆρε αἰχμάλωτον τὸν υἱὸν τοῦ κώστα θάνου (6) μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐφόνευσαν τὸν νέον κ.τ.λ.»

52

Σύγχρονος

Εἰς τὸ τέλος τοῦ Μηνιαίου Ἰανουαρίου τοῦ 1843 ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ.

«.....23: ἐγένη ὁ φόνος τὸν γυνεκῶν εἰς τὸ γκουβέρι ἀπὸ τοὺς λιστάς καὶ ἡ μεγάλη ταραχή. ἔροσθε οἱ ἀναγινόμενοι. παπακώστας».

Σημ.

Μήπως κατὰ τὸ ὡς ἄνω ἔτος ἐγένετο ὁ φόμος αὐτός;

53

ἀχρονολ.

Ὅμοίως εἰς τὸ αὐτὸ Μηνιαῖον.

«7]βρίου 14: εὐγῆκε ἓνας ἀστέρας μὲ μεγάλην Ἀκτίνα κάθε ἑσπέρας».

Σημ.

Μήπως καὶ αὐτὸ τὸ γεγονός συνέβη κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος;

54

1873

Ἐπὶ χονδροῦ χάρτου διαστάσεων 40X57 Τουρκικῆς συνολικῆς καταστάσεως καταβολῆς φόρων, ὀπισθεν.

«Καίμαῖς Νηζαμιὲ δολοῦ τὸ ἔτος 1873 τρία».

ὄλικὸν ποσὸν πέντε χιλιάδαις ἑκατὸν εἴκοσι πέντε Γρόσια παρ. 5125

ἐμετρήθησαν εἰς Ἰωάννην ζίσω διὰ ταξίτια δύο χιλιάδαις ὀκτακόσια 2800

2325

8 10]βρίου ἐμέτρισαν εἰς Ἀθ. Παπα Χριστοδούλου

* Συνέχεια ἐκ τοῦ 185ου τεύχους, σελ. 509.

6—ὀνόματι Βασίλειον, ἡλικίας 16 ἐτῶν.

ποὺ τὸ θούριο τῆς εἶχε γίνει καὶ δικό τους πολεμιστήριο σάλπισμα:

— Ἐμπρὸς παλληκάρια τῆς Ἑλλάδας!...
Οἱ μέρες τῆς Δόξας, ἔφτασαν!...

Σὰ ν κυλόττ (sans culotte) ὠνομάστη-

καν ἀπὸ τοὺς ἀριστοκράτες τῆς Γαλλίας, οἱ ἐπαναστατικοὶ πολῖτες, ποὺ εἶχαν ἀντικαταστήσει τὴν κυλότη τῆς τότε ἀνδρικής ἐνδυμασίας, μὲ πανταλόνια. Ἔτσι, σιγά-σιγά, «σὰν κυλόττ», ὠνομάστηκαν γενικώτερος, οἱ «πατριῶτες». Ὡστε ἡ λέξη ἄ β ρ ἄ κ ω τ ο ι, σὰ μετάφραση τοῦ σὰν «κυλόττ», εἶναι σφαλερή.

τριακόσια ἥκοσι τέσσερα καὶ παρ(άδες) τριάντα

ἔμέτρισεν ὁ Χρῆστος χίλια ἑκατὼ

10 Ἰανουαρίου ἔμέτρισεν ὁ ἴδιος ἑνεακόσια

324:30

1100

900:10 2325:00

0000:00»

55

1873

Ὅμοίως ὀπισθεν

«Καῖμὲς διὰ τὸ ἔτος 1873 Βεργὶ χωρίου δολοῦ.

ὄλικὸν ποσὸν Τέσερης χιλιάδαις ἑπτακόσια τρία

καὶ παράδαις δέκα ὀκτὼ

ἔμέτρισαν εἰς Ἰωάννην ζίσω τέσερης χιλιάδαις

4703:18

4000

703:18

30 9)βρίου ἔμέτρισαν εἰς Ἀθ. Παππᾶ χριστοδούλου

ἑπτακόσια τρία καὶ παράδας (δέκα ὀκτὼ)

703:16

000:00»

56

1873

Ὅμοίως

«πούσουλα Διὰ μακτοῦ κ(αὶ) διὰ νειζαμιέ τοῦ (1)873».

διὰ ἄλλης χειρὸς καὶ μελάνης.

«τοῦ κονόμου».

57

1874

Ἐν τῷ ἔξωφύλλῳ Μηναιῶν Αὐγούστου τοῦ 1843 εἰς τὸ τέλος.

«Δημήτριος Σακελλαρίου τῇ 14 Αὐγούστου 1874 Γράφω. ἀπὸ χωρίον Δολόν».

58

1876

Παρεκκλήσιον ἁγ. Γεωργίου

Ἐπὶ εἰκόνης Προδρόμου ἐν τῷ Τέμπλῳ.

«1876: Αὐγούστου 13. χεῖρ Ἀν. Μιχ. (Ζωγράφου) Χιονιαδίτου».

59

1877

Ἐπὶ μικρᾶς φορητῆς εἰκόνης Θεοτόκου ἐν τῷ Γυναικωνίτῃ διαστά-

σεων 24X18, ἐν τῷ Ἱ. Ναῶ ἁγ. Νικολάου.

«ἐν ἔτει 1877 Νοεμβρίου 3. ἔργον Ἀντωνίου Ἱεροσολυμίτου».

60

1879 (·)

Ἐπὶ Τουρκικῆς φορολογικῆς ἀποδείξεως σχήματος 35X15.

«τὸ πασιαπόρτι τοῦ ζη(ν)τζεριέ (7) 1879 (·) πληρωμὴ κρασιοῦ».

61

1882

Ἐπὶ ἀργυρᾶς ἐπενδύσεως μικρᾶς φορητῆς εἰκόνης ἁγ. Νικολάου καὶ

Πρωτομάρ. Στεφάνου.

«Παναγ. Μ. Σούλας 1882».

7. οἱ ζηντεργιέδες ἦσαν οἱ καταμετροῦνται τῆς παραγομένης ποσότητος κρασιοῦ διὰ τὴν φορολογίαν.

62

1885

Ἐπὶ ἀργυρᾶς ἐπενδύσεως μικροῦ Εὐαγγελίου σχήματος 11X7 γύρωθεν τῆς εἰκόνης τῆς Ἀναστάσεως Χριστοῦ Κεφ. Γράμμασιν.

«Τετραβάνκελο τοῦ Παπᾶ Δημήτρη Δητ..... Δολὸν 1885 Ἰουνίου 15»

63

1885

Ὅμοίως ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Εὐαγγελίου γύρωθεν τῆς εἰκόνης Σταυρώσεως.
«Διὰ χερὸς Γεωργίου Ἰω. Τούφα Με(τ)σοβήτου 1885 Ἰουνίου 15».

64

1885

Ἐπὶ χαλκίνης λεκάνης ἁγιασμοῦ Κεφ. Γράμμασιν.
«Δίσκος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγ. Νικολάου χωρίον Δολὸν 1885».

65

1888

Ἐπὶ μπρουζίνου πολυελαίου ἐν τῷ Γυναικωνίτῃ Κεφ. Γράμμασιν.
«Ἐδωρήθη ὑπὸ τῆς κ. Ἀλεξάνδρας Κ. Θάνου Δολὸν 1888».

66

1891

Ἐπὶ Μηναίου Ἰανουαρίου τοῦ 1843 εἰς τὸ τέλος.
«Τὸ 1891 Ἰανουαρίου 2 μέγας χιμόνας. ἄρχεψε ἀπὸ τὰς 2 τοῦ μηνὸς ὅσ τὰς 8 ἀ-
κατάπαυστα ἐχ(ι)όνιζε ἔκαμε 9 πιθαμὲς χ(ι)όνι. στὰς 8 ξιμερόνοντας τρίτι προῖ
κατὰ τὰς ὄρας 9 ἔπεσε στῆ βοστίνα τὸ χ(ι)όνι ἀπὸ τὸ βουνὸ καὶ ἐπλάκοσε ὑπὲρ
τὰς 23 (ο)ϊκίας καὶ ἔμιναν νεκρ(ο)ὶ εἰς τὸ χ(ι)όνι ὑπὲρ τοὺς 70 ἀνθρώπους.

1891 Γεναρίου 24

ὁ γράψας Γεώργιος Χαρπαλῆς Δολόν».

67

1892

Εἰς τὸ τέλος Μηναίου Σεπτεμβρίου τοῦ 1884
«Κατ' αὐτὸν τὸν μίνα τοῦ ἔτους 1892 ἔγεινε μεγάλη εὐφορία εἰς τὰ γενίματα ὅ-
στε ὁ μὲν σῖτος ἦλθε 25 παράδες τὸ δὲ καλαμπόκι 18 παράδες καὶ εἰς ὅλα τὰ γε-
νίματα φτίνῃα μεγάλη. Παῦλος Παναγιώτου».

68

1895

Ἐπὶ τῆς βάσεως τῶν δύο μικροτέρων Μανουαλίων.
«1895 Ἀπριλίου 26 Ἰωάννινα. Ἀφιέρωμα Μαρίας Ν. Μπάκουλη χωρίον Δωλό».

69

1896

Ἐπὶ ἐντετοιχισμένης πλακὸς ἐν τῇ Ἀνατολ. πλευρᾷ τοῦ Κοιμητηρίου παρὰ
τῷ Ἰ. Ναῶ ἁγ. Νικολάου ἡμικυκλικῶς, Κεφ. Γράμμασιν.
«Κοιμητήριον Ἰουλίου 9 1896 Δ(ο)λ(όν)».

70

1897

Εἰς τὸ τέλος βιβλίου τοῦ 1868 «Τὰ ἅπαντα Συμεῶν Θεσσαλονίκης» ἐν τῷ
ἐξωφύλλῳ.

«Σὺ ὁ κτήτωρ τοῦ βιβλίου
ἔσω φίλος διὰ βίου

Καὶ μὴ λησμονεῖς διόλου
εἶμαι φίλος ἄνευ δόλου

Ὡς σημεῖον αἰωνίας
καὶ παντοτεινῆς φιλίας

Τοῦνομά μου ἐγχαράττω
ὡς τὸ βλέπης ὑποκάτω

Γεώργιος Χαρ. Κάργιαννης ἐκ Κοσσοβίτσης διδάσκαλος Πεπέλης τὸ ἔτος
1897—1898».

71

ἄχρονολ.

Ὅμοίως εἰς τὸ αὐτὸ βιβλίον.

«τί ταχύτερον τοῦ νοός; ἢ τί γλυκύτερον τοῦ ζῆν;

Κ.Α.Κ.».

72

ἄχρονολ,

Ὅμοίως

«Μέμνησο καμοῦ τοῦ Φιλ. Ἄθαν. Ἄν. Βουλιαράτες.

Μέμνησο καὶ μὴ λησμόνει, καὶ τὸν Φίλον εὐδαιμόνει».

73

1897

Ἐπὶ Τουρκικῆς Φορολογικῆς ἀποδείξεως διαστάσεων 80X31 ἔξωθεν.
«ἐπὶ Κώστα Κουβαρά 1897

Καταβληθέντες φόροι».

74

1898

Ὅμοίως ἐπὶ ἀποδείξεως διαστάσεως 83X31.

«Ἐπὶ Παναγιώτου Λατσούνα 1898

Καταβληθέντες φόροι χωριανικοί».

75

1899

Ὅμοίως ἐπὶ ἀποδείξεως σχήματος 83X32

«Δολοῦ

ἐπὶ Χρήστου Γ. Λατσούνα 1899

Καταβληθέντες φόροι».

76

1900

Ὅμοίως ἐπὶ ἀποδείξεως σχήματος 35X25.

«Ἀπόδειξις διὰ τὸν δρόμον κατὰ 1900 ἔτος ὀνόματα 109 πρὸς 12 γρόσια 1308.

Ἐπὶ Ματθ. Ν. Καρακώστα».

77

ἄχρονολ.

Ὅμοίως ἐπὶ ἀποδείξεως σχήματος 28X14.

«Ἅγιος Νικόλαος

ἐπίτροπος Παπακώστας».

78

ἀχρονολ.

Ὅμοίως ἐπὶ ἀποδείξεως 39X28.

«Φόροι πληρωθέντες»

79

1901

Ὁμοίως ἐπὶ μεγάλης φορητῆς εἰκόνας Ζωοδόχου Πηγῆς.

«Δαπάνη Δημητρίου Χαΐλη εἰς μνημόσυνον αἰώνιον 1901».

80

1901

Ὅμοίως ἐπὶ μεγάλης φορητῆς εἰκόνας ἁγ. Ἀποστόλων ἐν τῷ Γυναικωνίτῃ.

«1901»

81

1901

Παρεκκλήσιον ἁγ. Γεωργίου

Ὁμοίως ἐπὶ εἰκόνας ἁγ. Γεωργίου ἐν τῷ Τέμπλῳ.

«Δαπάνη τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ Νικολάου Μπάκουλι Ἀθανασίου Σουλαμᾶ Παύλου Μπέτζου. Ἔτος 1901 Μαρτίου 24.

Ἔργον Γεωργίου Παπαῦ ἐκ Βοστίνης».

82

1901

Ὅμοίως ἐπὶ τῆς Ὁραίας Πύλης.

«Ἔργον Γεωργίου Παπαῦ Ἀντωνίου ἐκ Βοστίνης. Ἔτος 1901».

83

1902

Ὅμοίως ἐπὶ μικρᾶς εἰκόνας Ἐπιταφίου ἐν τῇ Προσκομιδῇ.

Ἀφιέρωμα Π. Μ. Σιούλας 1902».

84

1906

Ὁμοίως ἐπὶ μεγάλης εἰκόνας Ἁγ. Πάντων ἐν τῇ Νοτ. πλευρᾷ τοῦ κυρίως Ναοῦ.

Ἀφιέρωμα Δημητρίου Σ. Θάνου ἐκ χωρίου Δολῶ τῆς Ἡπείρου. Ἔργον Ἀδελφοὶ Μισσηλίδαι Τζιπαλῆ Καποῦ Ἀριθ. 141, Ἔτος 1906».

85

1906

Ὁμοίως ἐπὶ εἰκόνας Γεννήσεως Χριστοῦ εἰς τὴν Βόρ. πλευρᾷ τοῦ κυρίως Ναοῦ.

Ἔργον Γεωρ. Παπαῦ ἐκ Βοστίνης ἔτος 1906».

86

Σύγχρονος

Ὅμοίως ἐπὶ εἰκόνας ἁγ. Παρασκευῆς ἐν τῷ Γυναικωνίτῃ.

«Διὰ δαπάνης Μαρίας Μπάκουλη. ἔργον Γεωργίου Παπαῦ Ἀντωνίου ἐκ Βοστίνης».

87

1906

Ὁμοίως ἐπὶ εἰκόνας ἁγ. Νικολάου εἰς μουσιαμᾶ ἐν τῇ Βορ. πλευρᾷ τοῦ κυρίως Ναοῦ.

«Διὰ δαπάνης Παύλου Π. Μπέτζου. Ἔτος 1906».

88

1906

Ὅμοίως ἐπὶ εἰκόνας ἁγ. Χριστοφόρου
«1906»,

89

1906

Ὅμοίως ἐπὶ εἰκόνας Βαπτίσεως Χριστοῦ.
«1906»

90

1907

Εἰς τὸ τέλος Μηναίου Φεβρουαρίου, μεταξὺ ἀκολουθίας καὶ Θεοτοκίων.
«Ἀπὸ τὰς 9 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1907 ἤρχισε νὰ πίπτῃ ἀκαταπαύστως χιὼν μέ-
χρι τῆς 1 Φεβρουαρίου καὶ ἔχομε ὑπὲρ τὰς εἴκοσι πιθαμὰς χιόνι καὶ δριμύτατον
ψῦχος τὸ ὁποῖον κατέκλεισεν ἡμᾶς ἐντὸς τῶν οἰκιῶν. Καὶ διερχόμεθα τὴν ἡμέραν
ἐν.....καταστάσει.

Ἐγὼ Χαρίλαος Χρ. Ζωΐδης γράφω».

91

1907

Εἰς τὸ τέλος Μηναίου Σεπτεμβρίου τοῦ 1884 διὰ μολυβδοκονδύλου.
«Κατὰ δὲ τὸ ξηρὸν καὶ ἄκαρπον ἔτος 1907 μετὰ τὸν δριμύτατον καὶ πρωτοφανῆ
εἰς τὰ μέρη μας χειμῶνα ἔγεινε μεγάλη ἀφορία οὕτως ὥστε ὁ μὲν σίτος ἔτιμᾶτο
πρὸς 2 γρόσια κατ' ὀκτῶν ὁ δὲ ἀραβόσιτος πρὸς 65 παράδες ἢ κριθὴ πρὸς 65 πα-
ράδες καὶ ἅπαντα ἐν γένει τὰ εἶδη τῶν πρὸς τὸ ζῆν χρειωδῶν ἔλειπῆ καὶ ἀνεπαρ-
κῆ καὶ λίαν ὑπερτιμημένα. Τῆ 29 Σεπτεμβρίου (1)907».

92

1908

Εἰς Μηναιὸν Ὀκτωβρίου τοῦ 1843 εἰς τὸ τέλος διὰ μολυβδοκονδύλου.
«Μάθετε ὅτι τὸν Ἰούλιον τὸ ἔτος 1908 ἐκάει τὸ ἀμελικὸ γράφει ὁ Δημήτριος Χρ.
Ζωΐδης (;) κατὰ τὸν μῆνα 8βριον 1910 διὰ νὰ τὸ ξε(ύ)ρετε ὅπιος δὲν τὸ ἔμαθε
τὴν καταστροφὴν τοῦ χωριοῦ μας Δολοῦ».

93

1909

Ἐπὶ βάσεως μικροτέρου ἁγίου Ποτηρίου.
«Ἀφιεροῦται ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος Δολοῦ «ὁ Ἅγιος Χριστόφορος» 1909».

94

1909

Ὅμοίως ἐπὶ μεταλλίνου δοχείου ἁγ. Μύρου.
«Ἀφιεροῦται ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος Δολοῦ «ὁ Ἅγιος Χριστόφορος» 1909».

95

1905

Ὅμοίως ἐπὶ μεταλλίνων δίσκων φερόντων ἐν τῷ μέσῳ ὁ μὲν εἰς τὴν εἰκόνα
τοῦ ἁγ. Νικολάου, ὁ δὲ ἄλλος τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγ. Χριστοφόρου.
«Ἀφιεροῦται ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος Δολοῦ «ὁ Ἅγιος Χριστόφορος» 1909».

96

1910

Ἐπὶ φορητῆς εἰκόνας ἁγ. Τρύφωνος ἐν τῷ Γυναικωνίτῃ.
«Δαπάνη τοῦ Συλλόγου ἁγίου Τρύφωνος 1910».

97

1910

Εἰς Μηναιῖον Αὐγούστου τοῦ 1843 διὰ μολυβδοκονδύλου εἰς τὰς 6 τοῦ μηνὸς σελ. 35.

«διδάσκαλος τοῦ ἔτος 1910 εἶναι (ὁ) Ματθαῖος ἀπὸ Δρόβιανη. ὁ γράψας.....»

98

1911

Ἐπὶ τῆς βάσεως Τρικηρίου.

«Ἀφιέρωμα Ἀδελφότητος ὁ Ἅγιος Χριστόφορος χωρίου Δολοῦ 1911».

99

1911

Ὁμοίως ἐπὶ Λαβάρου Βαπτίσεως Χριστοῦ.

«Δαπάνη Παύλου Μπέτζου 1911».

100

1912

Ἐπὶ εἰκόνας ἁγ. Νικολάου ἐν τῷ Προσκυνηταρίῳ.

«Ἐπὶ τῇ Ἑορτῇ τῆς Ἑκατονταετηρίδος τοῦ Ναοῦ ἀφιεροῦται ὑπὸ Παύλου Μπέτζου 1912»

101

ἄχρονολ.

Ἐπὶ ἀργυρᾶς ἐπενδύσεως εἰκόνας ἁγ. Χριστοφόρου ἐν τῷ Προσκυνηταρίῳ.

«Διὸ ταῖς ἱκεσίαις ταῖς σαῖς σῶζε τὸν δούλον σου Βασίλειον Χ. Μπάκουλη».

102

ἄχρονολ.

Ὁμοίως ἐπὶ εἰκόνας Εὐαγγελισμοῦ.

«Διὸ ταῖς ἱκεσίαις ταῖς σαῖς σῶζε τὸν δούλον σου Βασίλειον Χ. Μπάκουλη».

103

Ἰσως τοῦ 1822

Ἐπὶ Τουρκικοῦ Ἐγγράφου ἐκ σκληροῦ χάρτου διαστάσεων 54X36 μεγαλογραμμάτου γραφῆς ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν.

«μπουγιουρτεῖ τοῦ χουρσσεῖτ πασσᾶ ὅπου ἐδόθη τὸ δολὸ κατὰ τὸ κάειται τὸ φηρμανειόν».

Ὁμοίως εἰς ἄλλην πτυχὴν τοῦ Ἐγγράφου καὶ δι' ἄλλης χειρός.

«ἔγ(γ)ραφα σεινοολεμέδες τοῦ χορίου καὶ ὁμόλογα κάμποσα ἀπὸ τὸ σέμιτζο διὰ τὴν ἔξαγορὰ τοῦ χορίου».

104

Ἰσως τοῦ 1922

Ὁμοίως ἐπὶ σκληροῦ χάρτου διαστάσεων 37X27 27 ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν.

«Διὰ τὸ δολὸ τὰ σύνορά του».

105

Ἰσως τοῦ 1922

Ὁμοίως ἐπὶ χάρτου διαστάσεων 33X22.

«μὲ ρομπατεινοὺς σεῖνορο χόρτα».